

A tudományos diákköri tevékenységről, az Országos Tudományos Diákköri Tanácsról és az Országos Tudományos Diákköri Konferenciáról

Tudományos és művészeti diákköri tevékenység (TDK)

A magyar iskolarendszer, a magyar felsőoktatás világraszóló eredményeiben mindig is igen nagy része volt annak a tanár-diák bensőséges szakmai és emberi együttműködésnek, mely az elmúlt, több mint öt évtizedben tudományos diákköri tevékenységként vonult be a hazai felsőoktatás történetébe. A tudományos diákkört, építve a korábbi, a magyar iskolaügyben, a felsőoktatásban mélyen gyökerező önképzőkori tevékenység átörökíthető, tiszteletreméltó hagyományaira, az ötvenes évek elején a hallgatók egy részének önképzési szándéka, a minőségi képzés iránti igény, a felsőoktatási tudományos utánpótlás elősegítésének szándéka hívta életre. Olyan hagyományról van szó, amely a változó időkben, az időnként körülötte zajló viták ellenére is mindig alapfeladatának megfelelően működött, s mindig értéket tudott felmutatni. A tudományos diákköri tevékenység a minőségi értelmiségi képzés fontos területe, a tehetséggondozás legfontosabb, legjelentősebb formája a hazai felsőoktatásban.

Az indulástól *alapja és lényege*: a kötelező tananyag elsajátításán túlmutató hallgató-tanár műhelymunka, szakmai kapcsolat, amely már az alapképzés idején lehetőséget ad a hallgatóknak az önálló alkotó tevékenységre, egy-egy tématerület és az alkalmazható kutatási módszerek, eszközök mélyebb megismerésére. Hozzájárul a hallgatók tudományos kutatói pályán való elindulásához, megtanít a kitartó munkára, s közben érvelni, vitatkozni, mások igazát megismerni, elfogadni, a felnőtt tudós nemzedéknek példát mutatva örülni más sikereinek, elért eredményeinek is. Az intézmények oktatóinak, kutatóinak pedig lehetőséget ad a diákok szakmai ismereteinek, azok alkalmazásának jobb felmérésére, a szakmai utánpótlás, a PhD-képzésre jelentkezők érdemi kiválogatására. (Ugyanis a TDK keretei között folyó tudományos tevékenység a doktori képzés egyik legjobb előiskolája, a doktori iskolákba való felvétel fontos feltétele.)

Mint a kutatás, a kutató élete, a tudományos diákköri munka is sajátos életforma hallgatónak és tanárnak egyaránt. A szakmai, tudományos sikerek mellett, vagy inkább mindezek előtt a gondolkodás meg nem alkuvó becsületességére, igényességre, tudományos alázatra, kitartó munkára, de együttműködésre, és toleranciára is nevel. Kitartó, következetes munkán, állandó tanuláson és igazi megmérettetésen, hallgató-tanár együttműködésen, műhelymunkán alapul. Mert nagyon igaz, hogy mesterré csak a tanítványok tehetik az embert, de az is, hogy igazi tanítvánnyá is csak a mester keze alatt lehet válni.

Mára már az ország csaknem minden felsőoktatási intézményében folyik tudományos diákköri munka. Az utóbbi időben nőtt az egyházi intézmények, alapítványi iskolák és határon túli felsőoktatási intézmények diákköreinek száma, és nagy örömminkre a művészeti egyetemek, karok, tanszékek bekapcsolódása már szinte teljesnek mondható. Arra, hogy valóban tehetséges, kiváló képességű szakemberek kerülnek ki ezekből a tudományos diákkörökből, igen meggyőző bizonyíték, ha az MTA rendes- és levelező tagjai névsorát, az írásos bemutatkozást megnézzük. Szinte mindenki diákkörben kezdte tudományos pályafutását, itt írta első dolgozatát, köztük szép számmal olyanok, akik ma is TDK témavezetők, s olyanok is, akik kiemelkedő diáktudományos tevékenységet segítő tanári munkájukért Mestertanár Aranyérem kitüntetésben részesültek.

A tudományos diákkörökben tevékenykedő legkiválóbbakkal, a tehetségekkel való foglalkozás az Oktatási és Kulturális Minisztérium számára is kiemelkedő, meghatározó feladat. Figyelmét, törődését mutatja – több minden mellett – a 2001. szeptember 24-én meghirdetett első, igen nagy jelentőségű pályázata is, melyet a tudományos diákköri kutatási és művészeti tevékenység támogatására írt ki. A második pályázat kiírására 2005-ben került sor, a harmadikra pedig 2006-ban.

A tudományos diákköri munka támogatói között egyre jelentősebb szerepet vállal az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok, az OTKA, s számos további támogatóról, egyre szélesedő támogatói körről számolhatunk be. A különböző szakalapítványok, minisztériumok, kiemelkedő egyéniségek, cégek, vállalkozások között az országos rendezvények kiemelt támogatói az OTP Bank Nyrt., és a Magyar Telekom, illetve annak "Alapítvány a Távközlési és Telematikai Felsőoktatásért" Kuratóriuma. A személyes támogatók közül kiemelkedő Dr. Csányi Sándor, az OTP Bank Nyrt. elnök-vezérigazgatója.

Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK)

A kétévenként megrendezésre kerülő Országos Tudományos Diákköri Konferencia, az OTDK a legkiválóbb egyetemisták és főiskolások tudományos eredményeinek bemutatási lehetősége, elismert szakemberekből, professzorokból, akadémikusokból álló bíráló bizottságok által hitelesített értékelési fórum. Az országos konferencia a második forduló, amelyet első fordulóként intézményi konferenciákon való válogatás előz meg, vagyis az országos rendezvényen való bemutatási lehetőség csak intézményi jelölés, továbbá az ezt követő pozitív bírálói, zsűri javaslat alapján valósulhat meg. Az OTDK-kat az Országos Tudományos Diákköri Tanács, az Oktatási és Kulturális Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia védnökségével, a felsőoktatásban érintett minisztériumok és országos hatáskörű intézmények erkölcsi, anyagi támogatásával szervezi egyre növekvő társadalmi nyilvánosság mellett. A részvétel elsősorban erkölcsi elismerés, olyan lehetőség, amely alkalmat ad a szakmai zsűri és a hallgatóság előtti érvelésre, vitára, véleménycserére, tapasztalatgyűjtésre, valamint felkészít a szakterület hazai és külföldi konferenciáin való szereplésre, a saját és mások munkájának, előadásának értékelése révén pedig megerősítést, további ösztönzést adhat a sokszor nem kis áldozatokat követelő kutatómunkához. Emellett a "felnőtt" tudósok, oktatók és kutatók hasznos találkozója, jelentős fóruma is a konferencia. Az igényes, jól szervezett szabadidős programok pedig élményt, kikapcsolódást, jó hangulatot biztosítanak a résztvevőknek.

A tudományos diákköri munka folyamatosságát jelképezi, hogy már az előző konferencia zárásakor bejelentésre, meghirdetésre kerül a következő, 2007-ben szám szerint a XXVIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia, annak 16 szekciója. Ebben az évben a konferenciának az ország tíz városában 14 egyetemi kar és 2 főiskola ad otthont.

A Debreceni Egyetem három szekció, a Miskolci Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem és a Pécsi Tudományegyetem két-két szekció megrendezésére vállalkozott.

A XXVIII. OTDK-ra 3477 nevezés érkezett az intézményi első forduló TDK konferenciákat követően (középiskolás kutató diákok és határon túli hallgatók dolgozatai is), mely több, mint 4000 hallgatót jelent (két- illetve többszerzős dolgozatokkal). A rendezvény-sorozat több, mint 12 000 főt mozgat meg, (nevezett hallgatók, témavezetők, a dolgozatokat bírálók, a tagozatok zsűri tagjai, szervezők, érdeklődők stb.).

Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT)

Az intézményi, kari, illetve tanszéki szinten szerveződő tudományos diákkörök országos koordinálására 1973-ban jött létre az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT). Az OTDT ülések közötti folyamatos munkát, az intézményi TDK felelősökkel történő kapcsolattartást 1987 óta a Szakmai Bizottságok, az Ügyvezető Elnökség és a Titkárság működése segíti. Az OTDT célját és feladatait, valamint a működés anyagi feltételeit a felsőoktatási törvény is rögzíti. Ennek megfelelően – az általa megalkotott szervezeti és működési szabályzat alapján működő – a Tanács feladata a felsőoktatási intézményekben tudományos és alkotó művészeti tevékenységet végző hallgatók és az őket támogató, segítő oktatók, kutatók szakmai képviselése, országos szintű támogatása és összefogása; a tudományos diákköri mozgalomban központi szerepet betöltő szakmai bizottságok működési feltételeinek biztosítása; az országos jellegű tudományos és művészeti rendezvények, fórumok szervezése.

Az OTDT kitüntetései

Az országos konferenciákhoz kapcsolódóan kétfévente a **Pro Scientia Aranyérem** pályázat is meghirdetésre kerül. Ennek keretében körültekintő, többlépcsős odaítélési eljárás során a kimagasló hallgatói tudományos teljesítményt elismerő kitüntetést 1989 óta minden alkalommal 45 hallgató nyerheti el. 2003-ban első alkalommal két Pro Arte Aranyérem és egy Junior Pro Scientia Aranyérem is odaítélésre került. Ezzel egy időben a diáktudományos tevékenység szervezéséért, elősegítéséért, hosszú idő óta számos diák eredményes felkészítésében közreműködő, a színvonalas és sikeres tanár-diák együttműködésben megvalósuló műhelymunkáért, a tudományos iskolateremtésért 50 oktató, kutató pedig, – akiket egyrészt az intézményük, másrészt az Országos Tudományos Diákköri Tanács szakmai bizottságai erre az elismerésre érdemesítenek –, **Mestertanár Aranyérem** kitüntetésben részesülhet. Mindkét elismerés, kitüntetés alapja a teljes életpálya mérlegelése, a folyamatosan bizonyított tudományos teljesítmény, mestereknél pedig a tudományos iskolateremtés. Minden kitüntetési alkalommal **Honoris Causa Pro Scientia Aranyérem** odaítélésére és átadására is sor kerül kiemelkedő iskolateremtő professzornak, tudósnak, közéleti személyiségnek, azoknak, akik példamutatóan segítik, támogatják a felsőoktatásban tanuló fiatalok önképző tevékenységének ügyét.

Pro Scientia Aranyérem (első oldal)

Mestertanár Aranyérem kitüntetés (első oldal)

Az OTDT 2001 szeptemberében **Máriás Antal Emlékérmét** alapított a neves és fáradhatatlan TDK vezető közgazdász professzor tiszteletére és emlékére, amelyet kétfévente a nagy iskolateremtő szenior mesterek – köztük mindig egy közgazdász részére adományoz.

2001-ben, a XXV. OTDK évében a jelentős szponzori támogatásnak köszönhetően **Jubileumi Emlékplakett** is kiadásra kerülhetett, rajta a felirat: "Tudással Magyarorszáგért".

2005-ben került megalapításra és első ízben odaítélésre az Országos Tudományos Diákköri Tanács Ügyvezető Elnökségének a TDK-t támogató, kiemelkedő munkásságot elismerő új kitüntetése, a mozgalom szimbólumát megjelenítő **OTDT Arany Kitűző**.

Az OTDT kiadványai

Az OTDT kiadványai között a legismertebb a **Diáktudós** című időszaki kiadvány, melynek 2006-ban már XX. évfolyama jelent meg. Az **Almanach** kiadványunk a kitüntetetteket mutatja be a konferenciák évében, s a Magyar Tudományos Akadémián rendezett ünnepi ülésre kerül kiadásra. Néhány éve megjelenő új kiadványunk az **Országos Tudományos Diákköri Tanács Közleményei** sorozatunk.

A XXV. jubileumi OTDK alkalmából jelentettük meg **A magyar tudományos diákköri konferenciák fél évszázada (1951–2001)** című történeti kötetet (Szerk.: Anderle Ádám. Kiadja az Országos Tudományos Diákköri Tanács. Budapest, 2001. 312 p. ISBN 963 00 8086 9), amely egy hosszú távú tudománytörténeti kutatás első eredménye. A történeti kutatás folytatásaként jelent meg 2005-ben **A tehetségről. Beszélgetések a tudományos diákkörökről** (Anderle Ádám (szerk.) – Koósné Török Erzsébet (szerk.). Kiadja az Országos Tudományos Diákköri Tanács. Budapest, 2005. 222 p. ISBN 963 219 452 7). 2006 decemberében a kötet második kiadása is megjelent (ISBN 963 229 589 7).

Jó tapasztalni, hogy egyetemeink, főiskoláink, valamint közkönyvtárainkban ma már mindenütt keresettek és megtalálhatók az egyre nagyobb számban megjelenő intézményi, kari kiadású TDK kötetek, a tudományos és művészeti diákköri munkát bemutató OTDT kiadványok.

A tudományos és művészeti diákköri konferenciák eddigi története, az elért diáktudományos sikerek nagyon sokak számára megerősítették, megerősítik, hogy az átalakuló felsőoktatás időszakában is folytatódik a nagy hagyományú TDK sikertörténete. Még nagyobb hittel, felkészüléssel érvényesítjük, hogy a tudományos és művészeti diákköri munka *része* a felsőoktatási intézmények oktatói, tudományos tevékenységének, s hogy *képes* az arra vállalkozó, igényes, kiemelkedő képességekkel rendelkező hallgatókat önálló, a kötelező tananyagot túli szakmai, tudományos teljesítményre ösztönözni. A felfedezett, segített, támogatott tehetségek élete sikeresebb, örömtelibb, tudományt előrevivő lesz. Mint a tudományos diákkörökben, a tudományos diákkörökért tevékenykedők hisszük, továbbra is lesznek kiváló hallgatók, őket segítő témavezetők, iskolateremtő tanárok, a bírálatban, a zsűri munkájában feladatot vállalók, a szervezésben közreműködők s nagyszerű támogatók a magyar felsőoktatási intézmények hallgatóinak legjobbjai nagy közösségének szolgálatában, hogy beteljesedjen Magyarországon a tudás társadalmának szép ígérete.

Koósné Török Erzsébet
könyvtáros–informatikus, az OTDT titkára

Dr. Szendrő Péter
egyetemi tanár, az OTDT elnöke

Országos Tudományos Diákköri Tanács

OTDT Titkárság – 1146 Budapest Ajtósi Dürer sor 19–21.

☎ 06 (1) 352-6910 📠 06 (1) 352-6910

✉ titkar@otdt.ph.hu, ✉ titkarsag@otdt.ph.hu

<http://www.otdt.hu>

Országos Tudományos Diákköri Tanács Titkársága